

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก ตัวอย่างได้แก่มารดาที่พานุตรวัยทารกอายุ 9-12 เดือนมารับบริการตรวจสุขภาพและรับภูมิคุ้มกันที่คลินิกสุขภาพเด็กดีในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 150 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกซึ่งผ่านการตรวจสอบค่าความตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในมารดาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86 จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการตามกำหนดนัดของโรงพยาบาลและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่บ้าน ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่าง มีภาระกิจที่ต้องรีบกลับไปปฏิบัติ แต่ยินดีให้สัมภาษณ์ได้ที่บ้าน และกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ไปรับบริการตามกำหนดนัดของทางโรงพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for window โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.4 เป็นแม่บ้านมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.0 ส่วนมากมีรายได้เพียงพอ และเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 41.3 มีจำนวนบุตรในช่วง 1-2 คนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.7 และส่วนมากเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 39.3 บุตรวัยทารก ร้อยละ 45.3 เป็นบุตรลำดับที่ 1 ของครอบครัว และส่วนใหญ่มีอายุ 12 เดือนคิดเป็นร้อยละ 54.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.0 เคยอ่านวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตร จากคู่มือบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ร้อยละ 52.0 ไม่นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติกับบุตร และส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.7 ไม่ได้มีการลงบันทึกระดับพัฒนาการบุตรแต่ละช่วงอายุลงในคู่มือบันทึกสุขภาพแม่ และเด็ก และร้อยละ 70.0 ไม่เคยได้รับการสอน และแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข และร้อยละ 87.3 ศึกษา วิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรจากคู่มือบันทึกสุขภาพแม่ และเด็กมากที่สุด

ศึกษาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตร จากกลุ่มแม่ที่กสุขภาพแม่ และเด็กด้วยตนเองมากที่สุด

พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=86.35$, $SD=14.43$) โดยมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษา และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 26.65$, $SD = 3.83$; $\bar{X} = 26.25$, $SD = 4.55$ ตามลำดับ) และมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อเล็ก และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 12.55$, $SD = 4.43$; $\bar{X} = 20.89$, $SD = 5.64$ ตามลำดับ)

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก ในเขตจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่ม ผลที่ได้จึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงถึงมารดาบุตรวัยอื่นและมารดาที่อยู่นอกเหนือการศึกษา
2. การเก็บข้อมูลใช้วิธีการให้มารดานึกย้อนกลับไป 9-12 เดือน อาจมีข้อมูลบางส่วนคลาดเคลื่อนไปบ้างโดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดนานเกินกว่า 6 เดือน
3. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้มีจำนวนข้อคำถามที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก รวมทั้งมีการสอบถามถึงเหตุผลของการไม่ปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรจึงใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ที่นานถึง 30 นาที ทำให้กลุ่มตัวอย่างเริ่มไม่มีสมาธิในการตอบเนื่องจากกังวลกับการรอตรวจ และการเดินทางกลับบ้าน ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ที่บ้าน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิในการตอบที่ดีและมีเวลาระลึกย้อนหลังได้อย่างถูกต้อง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการจัดบริการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยทารก
2. ได้ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก ในเขตจังหวัดพิษณุโลก สำหรับเป็นแนวทางให้กับผู้ให้บริการในคลินิกสุขภาพเด็กดี และบุคลากรสาธารณสุขฝ่ายส่งเสริมสุขภาพทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็ก ในการกำหนดนโยบาย และวางแผน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกของมารดาให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะเป็นการป้องกันการมีพัฒนาการที่ล่าช้าของเด็กโดยการให้มารดามีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุได้อย่างเหมาะสม

3. ได้ข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับคำแนะนำสำหรับมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยทารก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เมื่อมารดาพาบุตรมาตรวจสุขภาพที่คลินิกสุขภาพเด็กดีหรือโรงพยาบาล พยาบาลควรจะมีการพูดคุยกับมารดาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่ปฏิบัติอยู่ และเน้นให้มารดาเห็นความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนาการหลักในแต่ละช่วงอายุ และวิธีการที่ควรปฏิบัติโดยเน้นช่วงอายุของบุตรขณะนั้น และ 3-6 เดือนข้างหน้า ก่อนสอนและแนะนำควรสอบถามวิธีการส่งเสริมพัฒนาการที่มารดาทำก่อนจึงเพิ่มเติม และควรชี้ให้มารดาเห็นว่าวิธีการที่ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรประจำวันที่ทำอยู่นั้นจะมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการเรื่องใดควรทำบ่อยเพียงใด

2. พยาบาลในคลินิกสุขภาพเด็กดีควรอธิบายให้มารดาเห็นความสำคัญของคู่มือสุขภาพแม่และเด็ก วิธีการนำข้อมูลไปใช้ โดยเฉพาะความสำคัญของการบันทึก และการนำสมุดมาทุกครั้งที่มาโรงพยาบาล

3. พยาบาลควรให้มารดามีความเข้าใจวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกแต่ละช่วงอายุ โดยเฉพาะช่วง แรกเกิด-6 เดือนให้เน้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และวัย 6-12 เดือนให้เน้นพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกในมารดาที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งในระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร และสถานภาพสมรส

2. ศึกษาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละวัย โดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก

3. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก และระดับพัฒนาการของเด็ก และติดตามศึกษาในระยะยาว